Opinie

Genesis volgens Helmert Woudenberg

Misschien ligt het aan de kou, het donker en de behoefte aan winteravondvertellingen, maar in het theater kunnen we op het ogenblik terecht voor hete, helaas ook vaak bloedige, woestijnverhalen. Zo trekt Joop Keesmaat voor het Ro-theater door het land met een grootse voordracht van het Gilgamesj-epos. Daar komt nu Helmert Woudenberg bij, die een aantal hoofdstukken uit het bijbelboek Genesis op zijn eigen, karakteristieke manier opdist.

Hans Oranje 8 december 2004, 00:00

Bewaren Delen

'Opdissen' is voor zijn solo wel een gepaste term: je zit toch, als die bijbelverhalen op zo'n directe, confronterende manier verteld worden, te kijken of je een stelletje maffe sjeiks en hun zwaar gesluierde vrouwen aan je voorbij ziet trekken, en allemaal hebben ze de kloeke trekken van het grote, kale hoofd van Woudenberg: de blinde Isaüc die, de ogen dichtgeknepen, de met geitenvelletjes belegde huid van Jacob aftast of het wel echt Esau is die hij gaat zegenen, en dit allemaal door de valse streken van moeder Rebecca. Dit is geen leuke familie, en hoofdpersoon Jacob zal z'n streken nog thuis krijgen als hij straks door oom Laban al even gemeen bij de neus genomen wordt: zeven jaar werken voor een absoluut niet beminde Lea, en dan nog eens zeven jaar voor de wel beminde Rachel. Woudenbergs voordracht heeft beslist een komische zeggingskracht. Zo brengt hij zijn forse lijf toch wel in een sierlijke schuine positie als hij telkens bij het penetreren van een der vrou-wen in deze geschiedenis ,,het zaad naar binnen stoot". Door de repeterende werking van dit beeld: twaalf zonen, en dan

nog de zonen van Juda (al ging er bij het stoten van het zaad van Onan iets niet helemaal volgens de regels) en dan nog de schandelijke incest van Juda zelf met schoondochter Tamar, kreeg de vertelling de komische kracht van het stripverhaal, waar de herhaling van een everzwijn verorberende Obelix of een woedeaanval doormakende tante Sidonia tot de charmes van het genre hoort. De wat onhandig wapperende handen waarmee Woudenberg vervolgens de nieuwe boreling voorstelt, is als toneelgebaar veel zwakker.Maar behalve komisch is het verhaal natuurlijk vaak erg gruwelijk. Woudenberg vertelt met een lichtheid die de wreedheid een scherp accent geeft: de stad van Sichem waar alles wat man is zich op verzoek van Jacobs zonen laat besnijden, om op de derde dag als de pijn het hevigst is, door hen vermoord te worden als eerwraak voor hun zuster Dina. Eigenlijk hangt de hele geschiedenis van Jacob en zijn zonen van bedrog en gemene streken aan elkaar, tenminste in deze selectie van Woudenberg: het Jozefverhaal met de edelmoedigheid van Ruben of de vergevensgezindheid van Jozef aan het eind, is daar buiten gebleven.Een lichtpuntje gloort aan het eind van de tunnel, als Juda zijn trotse macho-kop buigt voor Tamar, die zo ontsnapt aan verbrand worden door het soort heren van de schepping waarvan we tot wat jaartjes geleden toch dachten dat die ons geen kwaad meer konden doen.